

PROJEKT „PROVENIO“, KONEC, NEBO NOVÝ ZAČÁTEK?

RICHARD ŠÍPEK – JAROSLAVA KAŠPAROVÁ

Abstrakt: Projekt Knihovny Národního muzea *PROVENIO: Metodika výzkumu knižních proveniencí*, který skončil v závěru loňského roku, byl zaměřen na výzkum a evidenci provenienčních záznamů v knihách a na evidenci majitelů knih, ať už osoby, rody nebo instituce. Jeho hlavními výstupy jsou dvě certifikované metodiky: *Metodika evidence knižní provenience a vlastníků knih* a *Vzorová metodika pro využití provenienční databáze k identifikaci odcizených knih pro policii a vyšetřovací orgány*, online databáze vlastníků knih PROVENIO s geografickou lokalizací v GoogleMaps, anglická a česká monografie o provenienčních celcích v Knihovně Národního muzea *Ex libris... Ex bibliotheca...* a výstava *Komu asi patřila? Knihy a jejich lidé – sběratelé i nepřátelé*. V současné době plánují řešitelé projektu jeho pokračování s akcentem na zámecké knihovny České republiky.

Klíčová slova: PROVENIO, provenience, rukopisy, staré tisky, dějiny knihoven, knihovny osobností, certifikovaná metodika, databáze, výstava.

Na konci roku 2015 skončil v Knihovně Národního muzea čtyřletý projekt *PROVENIO: Metodika výzkumu knižních proveniencí*.¹ Z řešení tohoto projektu, na němž kromě dalších složek Národního muzea spolupracoval také Památník národního písemnictví, vzešla nejen řada odborných článků týkajících se problematiky knižní provenience, ale také dva návrhy metodik, oba úspěšně certifikované,² a v loňském, závěrečném roce projektu monografie představující veřejnosti provenienční knižní celky nejen ve fondech Knihovny Národního muzea, ale rovněž v detašovaných odborných knihovnách Historického muzea, Přírodovědeckého muzea, Českého muzea hudby, Náprstkova muzea a ve stručné podobě rovněž medailony zámeckých knihoven ve správě Knihovny Národního muzea.

Jedním z hlavních cílů projektu, který nebyl vázán výlučně na poslední rok jeho řešení, ale naplňoval se v průběhu celého čtyřletého období, bylo vytvoření databáze vlastníků knih PROVENIO ve struktuře MARC21 pro autority.³ Ta představuje díky své online dostupnosti nejvýznamnější a svým dosahem nejhodnotnější výstup z celého projektu. Aktuálně obsahuje databáze PROVENIO 3 944 záznamů ve fondu „Osoby a rody“ a 773 záznamů ve fondu „Korporace“. Její růst je však dynamický a podílejí se na něm kolegyně a kolegové z řady oddělení Knihovny Národního muzea. Databáze obsahuje záznamy původem českých i zahraničních majitelů celých knižních celků, které se dochovaly fyzicky či ve formě soupisu, ale rovněž jména, která se podařilo nalézt v provenienčním záznamu dochovaném pouze v jediné knize. Tyto záznamy nejsou co do svého rozsahu a detailního zpracování z pochopitelných důvodů

1 Projekt byl financován Ministerstvem kultury ČR v rámci grantového programu **NAKI** pod číslem DF12P01OVV023. Stránky projektu dostupné z: <http://www.provenio.net/>.

2 KAŠPAROVÁ, J. – ŠÍPEK, R. *Metodika evidence knižní provenience a vlastníků knih*. [online] [cit. 2016-08-24]. Dostupné z: <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-204337> nebo: <http://www.provenio.net/pdf/CERMET.pdf>. ŠÍPEK, R. – MAŠEK, P. *Vzorová metodika pro využití provenienční databáze k identifikaci odcizených knih pro policii a vyšetřovací orgány*. [online] [cit. 2016-08-24]. Dostupné z: <http://www.provenio.net/pdf/CERMET2.pdf>.

3 *PROVENIO Databáze vlastníků historických a moderních knižních sbírek a provenienčních záznamů v knihách* [online] [cit. 2016-08-24]. Knihovna Národního muzea. Dostupné z: <http://provenio.net/> nebo: <http://opac.nm.cz/>.

jednotné. Rozsah záznamu se liší v závislosti na množství dostupných informací i na velikosti související knižní sbírky. Záznamy v obou fondech databáze PROVENIO („Osoby a rody“ a „Korporace“) jsou vzájemně křížově propojovány odkazem typu „viz též“, pokud je na místě upozornit na existující vazby mezi osobami navzájem, mezi osobami a institucemi (korporacemi) nebo mezi osobami a rody. Tyto vazby jsou zohledňovány a evidovány především tehdy, pokud měly přímý nebo nepřímý vliv na vznik, vývoj a výslednou podobu konkrétního provenienčního celku. Typickým příkladem je vztah šlechtiče a rodové bibliotéky, do níž po jeho smrti vplynula jeho osobní knižní sbírka, rozšířila její fond a také ovlivnila profilaci rodové knihovny. Na tomto místě není třeba detailně charakterizovat vnitřní strukturu záznamů v databázi, protože ta byla dostatečně podrobně definována ve *Sborníku národního muzea* a v certifikované metodice.⁴ V současné době probíhá příprava implementace pravidel FRBR-RDA do nově vznikajících záznamů v databázi PROVENIO a ve spolupráci s Národní knihovnou také úprava *Metodiky evidence knižní provenience a vlastníků knih* podle těchto pravidel.

Za zmínku stojí také to, že se řešitelé rozhodli v rámci databáze metodicky rozšířit oblast provenienčního průzkumu a vztáhnout ho kromě knižních sbírek v omezené a stručné formě také na další sbírky z majetku těžce osobnosti, ať už se jednalo o umělecké, přírodovědné, archivní či jiné sbírky. Jejich stručná charakteristika je rovněž součástí záznamů v databázi PROVENIO. Hlavním impulzem k tomuto kroku byl historický vývoj sbírek Národního muzea a nejčastější forma jejich rozšiřování. Podstatná část akvizic v minulosti měla (a částečně i v současnosti má) totiž podobu testamentárních odkazů pozůstalostí jejich původních majitelů Národnímu muzeu, a to pozůstalostí jako koherentních celků spojených osobností jejich shromážditele, ale přitom heterogenních z hlediska jejich obsahu. Odkazy zahrnovaly často osobní knihovny nebo její části, osobní dokumenty, korespondenci a další sbírky, a to podle zájmu majitele.⁵ Tyto pozůstalosti byly po svém předání do Národního muzea rozděleny a distribuovány jednotlivým muzejním složkám a oddělením podle povahy materiálu. Přírodovědecké muzeum obdrželo například přírodovědné sbírky Kašpara Marii hraběte ze Šternberka, Archiv Národního muzea jeho korespondenci a další archivní dokumentaci a Knihovna Národního muzea knihy z jeho pozůstalosti.⁶ V rámci provenienčního výzkumu

Obrázek č. 1: Vizualizace záznamů databáze PROVENIO na kartografickém pozadí GoogleMaps.

4 KAŠPAROVÁ, J. – ŠÍPEK, R. Projekt PROVENIO: Databáze provenio...
TÍŽ. *Metodika evidence knižní provenience...*

ŠÍPEK, R. – MAŠEK, P. *Vzorová metodika...*

5 VRCHOTKA, J. *Dějiny Knihovny Národního muzea v Praze 1818–1892*. Praha: Knihovna Národního muzea, 1967, passim.

6 Kolektiv autorů (KAŠPAROVÁ, J. – ŠÍPEK, R. (eds.)). *Ex libris ... Ex bibliotheca ... Knižní sbírky Knihovny Národního muzea a jejich dřívější majitelé*. Praha: Národní muzeum, 2015, s. 216–217.
VRCHOTKA, J. *Dějiny Knihovny...*, s. 46–47.

se tak můžeme pokusit jak o virtuální sjednocení původních knižních sbírek rozptýlených jak v rámci České republiky, tak v řadě evropských i světových knihoven, a zároveň poskytnout alespoň stručnou informaci o neknižních sbírkách, jež vznikly činností vlastníka dané knihovny, a tím opět virtuálně dokreslit celkový obraz jeho intelektuálního rozhledu a prostředí, v němž se pohyboval a které ho ovlivňovalo. Je třeba mít na paměti, že knihovny zpravidla neexistovaly jako sbírky vytržené z kontextu prostředí, ale že byly organicky provázány s dalšími neknižními sbírkami (umělecké, přírodovědné, archivní, numismatické, matematické atp.).⁷

V minulém roce byla databáze PROVENIO doplněna o vizualizaci záznamů na mapovém pozadí GoogleMaps.⁸ Podklady pro vizualizaci jsou derivovány přímo ze záznamů, ať už ve formě názvu města či konkrétních geografických souřadnic. Knihovny jsou rozděleny do čtyř základních typologických skupin, jež jsou na mapě vizualizovány čtyřmi odlišnými typy ikon: šlechtické knihovny, měšťanské knihovny, církevní knihovny a jiné. Mapa je doplněna časovou osou s dvěma táhly, jimiž je možno uživatelsky snadno nastavit časový interval omezující zobrazené knihovny. Symboly reprezentující na mapě knihovny jsou hyperlinkem propojeny se souvisejícím záznamem v databázi, který je tak možno okamžitě zobrazit. Zatím jsou v úplnosti zpracovány podklady pro zobrazování šlechtických knihoven, pro zbývající typy knihoven jsou údaje postupně doplňovány [1].

Monografie *Ex libris... Ex bibliotheca... Knižní sbírky Knihovny Národního muzea a jejich dřívější majitelé*, jež vyšla v závěru posledního roku řešení projektu, mapuje všechny dosud známé provenienční celky v Knihovně Národního muzea a v detašovaných knihovnách ostatních složek Národního muzea. Je kolektivním dílem 27 autorů z řad pracovníků Národního muzea a dalších institucí⁹ a vyšla v české a anglické jazykové mutaci. Tento první systematický pokus o provenienční zmapování muzejních knižních sbírek, který volně vycházel z informací o provenienčních celcích uvedených v *Dějínách Knihovny Národního muzea* někdejšího ředitele Knihovny Národního muzea Jaroslava Vrchotky,¹⁰ je rozdělen do dvou částí. První přináší v souboru 15 statí přehled vývoje a provenienční struktury jednotlivých knihovních fondů Knihovny Národního muzea a v případě poslední 15. kapitoly pak provenienční nástin knižní sbírky Památníku národního písemnictví, neboť jeho knižní i archivní fondy jsou vzhledem k historii svého vzniku úzce propojeny s knižními celky Národního muzea i s jeho sbírkami. Autoři v těchto statích představili kromě stručné charakteristiky vzniku a vývoje jednotlivých fondů nejdůležitější starší provenienční celky – nejčastěji soukromé knihovny významných vědců a badatelů –, které ovlivnily výsledný charakter a tvář Knihovny a detašovaných knihoven Národního muzea, resp. knižní sbírky Památníku národního písemnictví. V řadě případů je tak možno sledovat provenienční provázanost a příbuznost původně jednotných soukromých knihoven, dnes samostatně stavěných knihovních fondů, a jejich distribuci mezi jednotlivé složky a oddělení podle obsahu knih (v případě Oddělení základní knihovny a Oddělení rukopisů a starých tisků také na základě chronologicko-jazykového

7 BESSLER, G. *Wunderkammern. Weltmodelle von der Renaissance bis zur Kunst der Gegenwart*. Berlin: Dietrich Reimer, 2009.

SLAVÍČEK, L. *Sobě, umění, přátelům. Kapitoly z dějin sběratelství v Čechách a na Moravě 1650–1939*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu, o. s. Barrister & Principal, 2007.

8 *Mapa knižních celků databáze PROVENIO* [online] [cit. 2016-08-24]. Knihovna Národního muzea. Dostupné z: <http://www.provenio.net/index.php/cz/mapa-kniznich-celku>.

9 Kolektiv autorů (KAŠPAROVÁ, J. – ŠÍPEK, R. (eds.)). *„Ex libris... Ex bibliotheca... Knižní sbírky Knihovny Národního muzea a jejich dřívější majitelé“*. Praha: Národní muzeum, 2015.

Kolektiv autorů (KAŠPAROVÁ, J. – ŠÍPEK, R. (eds.)). *„Ex libris... Ex bibliotheca... Book Collections in the National Museum Library and Their Previous Owners“*. Praha: National Museum, 2015.

10 VRCHOTKA, J. *Dějiny Knihovny...*

Obrázek č. 2: Snímek z vernisáže výstavy Komu asi patřila 3. prosince 2015.

Obrázek č. 3: Výstava Komu asi patřila, část „Na křídlech múzy“.

Obrázek č. 4: Výstava Komu asi patřila, část „Veřejnosti na očích“.

kritéria). V souladu s důrazem na akvizici jazykově bohemikální a částečně slovanské literatury formulovaným ve sbírkotvorném programu Knihovny Národního muzea, který roku 1823 sepsal Josef Dobrovský,¹¹ byly ze starších knižních celků vytaženy jazykově české a slovanské staré tisky, jež byly následně zařazeny do fondu Oddělení rukopisů a starých tisků, zatímco jazykově nebohemikální díla – bez ohledu na rok jejich vydání – ponechávali knihovníci v hlavním knihovním fondu, později ve správě Oddělení základní knihovny. Druhou část monografie tvoří abecedně řazený přehled stručných medailonů dřívějších majitelů knižních sbírek dochovaných ve fondu Knihovny Národního muzea bez ohledu na jejich současnou lokaci. Vnitřní členění medailonů vychází ze struktury záznamů databáze PROVENIO. Kromě stručné biografie – v případě institucionálního vlastníka historie – majitele knihovny obsahuje medailon charakteristiku knižní sbírky týkající se jejího vzniku, historie, obsahového a jazykového složení. Následuje výčet a popis nejčastějších provenienčních značek a záznamů toho kterého majitele. Poslední dvě rubriky přinášejí informaci o současné lokaci staršího provenienčního celku a přehled nejdůležitější sekundární literatury. Jako samostatná podskupina druhé části monografie je zařazen soupis knihovních celků ve správě a majetku Oddělení zámeckých knihoven Národního muzea. Kvůli plánovanému rozsahu monografie a vysokému počtu zámeckých knihoven na území České republiky jsou jeho medailony výrazně redukovány a historiografické informace k jejich dějinám vkomponovány do rubriky charakteristika knihovny.¹² Medailony napříč celou druhou částí – tedy včetně zámeckých knihoven – jsou doprovozeny černobílými fotografiemi relevantních provenienčních záznamů a značek, nejčastěji grafických exlibris.

Výstava *Komu asi patřila? Knihy a jejich lidé – Sběratelé i nepřátelé* prezentovaná v Českém muzeu hudby (4. prosince 2015 – 6. března 2016) byla poslední závěrečnou tečkou celého projektu. Měla za cíl představit jak odborné, tak laické veřejnosti téma knižní provenience a s ní související problematiku knihoven významných osobností, bibliofilství, knižních odkazů a darů, knižní cenzury či přístupu majitelů ke knihám a četbě apod. Výstava byla strukturována převážně podle profesí majitelů knih, ale zohledněny byly i další okolnosti dotýkající se vzniku, růstu a „život“ soukromých knihoven. Prolog k výstavě tvořily osobnosti, jež stály u zrodu Národního muzea, a tedy i jeho knihovny, především zástupci vlastenecké české šlechty, ale také významní představitelé z řad osvíceného kléru a vzdělanců. Další kapitola výstavy představovala majitele knih, kteří se současně zabývali jejich výrobou, prodejem, půjčováním, ale také cenzurou, konfiskací a likvidací. Následovaly knihovny vzdělanců a vědců od renesance do 20. století. Bezesporu nejobsáhlejší část výstavy tvořily knižní sbírky umělců a literátů, básníků, herců, operních pěvců, malířů i grafiků představené společně pod titulem „Na křídlech múzy“. Povahově příbuzná s prologem výstavy byla část věnovaná knihovnám osobností veřejně činných, ať už v politice, diplomacii, mecenátu nebo v osvětě a vzdělání. Fenomén bibliofilie prerůstající u některých prezentovaných sběratelů knih v bibliomanií vymezoval kapitolu nazvanou „Vášeň nebo posedlost“. Z konceptu výstavy sledujícího profese a zájmy čtenářů poněkud vybočoval fenomén ženy jako čtenářky v oddíle nazvaném „Není radno nechat ženu s knihou o samotě“ a úplný závěr výstavy, v němž se autoři rozhodli její koncept obrátit a namísto osudů sběratelů knih sledovat zajímavé a mnohdy až dobrodružné osudy několika knih a jejich putování od majitele k majiteli („Příběhy knih“). Na konci výstavy tedy

11 DOBROVSKÝ, J. *Instrukce pro bibliotekáře Vlasteneckého musea*. Archiv Národního muzea, RNM, J2/5.

12 K tomuto opatření bylo třeba přikročit i přesto, že monografie eviduje pouze zámecké knihovny, které spadají do majetkové odpovědnosti Národního muzea, a jejich počet se tak zredukoval na 200, oproti skutečnému celkovému počtu téměř 350 zámeckých knihoven, jejichž odbornou správu zajišťuje oddělení zámeckých knihoven a z nichž drtivá většina spadá do gesce Národního památkového ústavu.

nepotkávali čtenáři knihy, ale naopak knihy čtenáře. Autoři výstavy knižní exempláře s vlastnickými záznamy, dedikacemi a značkami čtenářů doplnili trojrozměrnými předměty z majetku vlastníků knih, ať už se jednalo o předměty každodenní potřeby, nebo šperky, umělecká díla a obrazy. Návštěvníci měli např. možnost vidět vedle knih z majetku Jána Kollára také jeho britvy nebo pramen jeho vlasů, Karel Havlíček Borovský byl zastoupen jak svými knížkami nebo kresbami, tak svou kytarou či pracovním stolem, u něhož sedával v redakci Národních novin. Knihy a exlibris Emy Destinnové doprovodily pohledy, které odeslala, její vějíř a vestička kostýmu Mařenky, v níž vystupovala v opeře *Prodaná nevěsta*. Největší pozornost návštěvníků zaslouženě vzbuzoval oblíbený pes Jindřicha Fügnera Kvik, od něhož se jeho pán neodloučil ani po jeho smrti a kterého, už vycpaného, zdědil jako součást vybavení Fügnerovy pracovny jeho zeť Miroslav Tyrš. Výstavní exponáty pocházely jednak ze sbírek Národního muzea, a to ze všech jeho složek, tak z řady dalších institucí: Památníku Národního písemnictví, Národní knihovny, Národní galerie, Státního oblastního archivu v Plzni a Děkanství Rumburk. Výstavu doprovázel barevný katalog s přehledem všech vystavených exponátů.¹³

Zpracování a výzkum knižních proveniencí v Knihovně Národního muzea neskončil spolu s projektem PROVENIO. Stejnomená databáze je otevřenou databází, je stále doplňována. V oblasti provenienčního výzkumu nadále trvá i nadále spolupráce s konsorciem CERL, jehož asociovaným členem se Knihovna Národního muzea v letošním roce 2016 stala.¹⁴ Řešitelé projektu PROVENIO plánují v současnosti přípravu nového projektu, opět zaměřeného na provenienční výzkum. Ten bude tentokrát orientován významnou měrou jednak na oblast zámeckých knihoven (počítá s užší spoluprací s Národním památkovým ústavem) a jednak na virtuální spojení rozptýlených knižních sbírek, a to především ve spolupráci s domácími institucemi vlastnickými částmi knižních celků, jež se nacházejí právě v Knihovně Národního muzea, a v některých případech i s institucemi v zahraničí.

PŘÍSPĚVKY UPLATNĚNÉ V RÁMCI ŘEŠENÍ PROJEKTU PROVENIO

- ARCHER, R. – KAŠPAROVÁ, J. – MAREK, P. *Bohemia hispanica: fondos españoles de los siglos xv a xvii en bibliotecas checas*. London: Real Academia de Buenas Letras de Barcelona, 2013.
- DRAGOUN, M. – EBERSONOVÁ, A. Soupis sadských a roudnických rukopisů. In: *Ubi est finis huius libri deus scit – Středověká knihovna augustiniánských kanovníků v Roudnici nad Labem*. Praha: Scriptorium, 2015, s. 331–565.
- DRAGOUN, M. Signatury a vlastnické záznamy rukopisů klášterů v Roudnici a v Sadské. In: *Ubi est finis huius libri deus scit – Středověká knihovna augustiniánských kanovníků v Roudnici nad Labem*. Praha: Scriptorium, 2015, s. 27–60.
- HESOVÁ, P. Osobní knihovna Josefa Václava Friče: Poznámky na okraj. *Sborník Národního muzea v Praze. Řada C, Literární historie* 58 (2013), č. 3–4, s. 66–70.
- KAŠPAROVÁ, J. Po stopách knižní sbírky Františka Eusebia hraběte z Pöttingu a Persingu (1626–1678). Část II. *Knihy a dějiny* 21 (2014), s. 4–42.

13 KAŠPAROVÁ, J. – ŠÍPEK, R. *Komu asi patřila? Knihy a jejich lidé – sběratelé i nepřatelé*. Praha: Národní muzeum, 2015.

14 Autor tohoto příspěvku se 12. března 2015 účastnil jednání výboru CERL pro výzkum a evidenci provenienčních záznamů v Londýně a 15. března 2016 pokračování tohoto jednání v Salamance pod titulem *A coordinated approach to recording and searching provenance records and images: moving forward*.

KAŠPAROVÁ, J. La base des données „PROVENIO“ et les recherches concernant les marques de provenance des collections conservées dans la Bibliothèque du Musée national de Prague. In: *La Bibliofilia. Rivista di Storia del Libro e di Bibliografia*, 2015, vol. CXVII, 3, settembre-dicembre (Cataloghi, biblioteche e dati di esemplare. Un dossier internazionale sulle banche dati delle Provenienze), s. 350–356.

- KAŠPAROVÁ, J. „PROVENIO“ a výzkum knižní provenience v Knihovně Národního muzea. *Knihy a dějiny* 18/19 (2013), s. 97–99.
- KAŠPAROVÁ, J. Po stopách knižní sbírky Františka Eusebia hraběte z Pöttingu a Persingu (1626–1678). „PROVENIO“ a možnosti rekonstrukce rozptýlených knihoven. In: KRUŠINSKÝ, R. – VINTROVÁ, T. *Bibliotheca Antiqua 2013: sborník z 22. konference, 30.–31. října 2013, Olomouc*. Olomouc: Vědecká knihovna v Olomouci, 2013, s. 112–121.
- KAŠPAROVÁ, J. Databáze „PROVENIO“ a vlastnická identifikace provenienčně zajímavých tisků 16. století. In: *16. storočie v zrkadle knižnej kultúry: zborník príspevkov*. Banská Bystrica: Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici, 2012, s. 93–102.
- KAŠPAROVÁ, J. Databáze „Provenio“, knihovny osobností a čtenářská recepce. In: *Knihy 2014. Zborník o problémoch a dejinách knižnej kultúry. Výzkum dejín knižnej kultúry na Slovensku a v stredo európskom priestore*. Bratislava: Slovenská národná knižnica, 2014, s. 364–372.
- KAŠPAROVÁ, J. Baudelairovská setkání s Hanušem Jelínkem – u něho v knihovně. In: *Linguis diversis libri loquuntur: sborník k 65. narozeninám paní profesorky Jitky Radimské*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2013, s. 55–68.
- KAŠPAROVÁ, J. Databáze „PROVENIO“ a vlastnická identifikácia provenienčne zaujímavých tlačí 16. storočia / PROVENIO Database and proprietary identification of provenience significant 16th century. In: *16. storočie v zrkadle knižnej kultúry: zborník príspevkov = 16th Century in the Reflection of Literary Culture*. Banská Bystrica: Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici, 2012, s. 93–102.
- KAŠPAROVÁ, J. – ŠÍPEK, R. Projekt PROVENIO: Databáze provenio a zpracování proveniencí v Knihovně Národního muzea. *Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie* 58 (2013), č. 3–4, s. 3–14.
- KUBOŠOVÁ, P. Osobní knihovna Ladislava Jana Živného v Knihovně Národního muzea. *Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie* 59 (2014), č. 3–4, s. 38–44, 54.
- KUČEROVÁ, J. – LACHMANOVÁ, E. – HERNYCHOVÁ, I. Osobní knihovna Bohuslava Jiruse. *Sborník Národního muzea v Praze, řada A – Historie* 67 (2013), č. 3–4, s. 23–28.
- MAŠEK, P. Zámecké knihovny hrabat Wallisů z Karighmainu. *Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie* 59 (2014), č. 3–4, s. 38–44, 54.
- MENCLOVÁ, V. Osobní knihovny očima literárního historika. *Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie* 58 (2013), č. 3–4, s. 71–75.
- MRKVOVÁ, Jana. K osobní knihovně právníka, básníka a překladatele Antonína Pikharta. *Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie* 59 (2014), č. 3–4, s. 25–30.
- PETRBOK, V. Knihovna Jana Nerudy jako jeden ze zdrojů jeho beletristické a novinářské aktivity. *Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie* 59 (2014), č. 3–4, s. 15–24.
- ŠÍPEK, R. Cithara sanctorum v knihovně Jaromíra Loužila, dědictví evangelické rodiny Molnářů. *Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie* 59 (2014), č. 3–4, s. 31–37, 53.
- ŠÍPEK, R. Knihovny raně novověkých lékařů ve fondu Nostické knihovny v Praze. *Sborník Národního muzea v Praze. Řada C – Literární historie* 57 (2012), č. 1–2, s. 23–39.
- VACULÍNOVÁ, M. Antonín Truhlář a jeho sbírka Gelenian v Knihovně Národního muzea. *Studie o rukopisech (Studien über Handschriften – Etudes codicologiques)* XLIV (2014), s. 429–438.

- VACULÍNOVÁ, M. Knižní dary v dějinách Knihovny Národního muzea podle zápisů v Muzejníku. *Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie* 60 (2015), č. 1–2, s. 11–32
- VACULÍNOVÁ, M. Theodor Beza a Moravský rod Zástřizlů. In: *Humanismus v rozmanitosti pohledů. Farrago festiva Iosepho Hejnic nonagenario oblata*. Praha: Knihovna AV ČR, 2014, s. 367–392.
- VACULÍNOVÁ, M. Knihy se supralibros rodu Zástřizlů ve sbírkách Vědecké knihovny v Olomouci. In: KRUŠINSKÝ, R. – VINTROVÁ, T. *Bibliotheca Antiqua 2013: sborník z 22. konference*, 30.–31. října 2013, Olomouc. Olomouc: Vědecká knihovna v Olomouci, 2013, s. 112–121.

PROJECT „PROVENIO“, END OR A NEW BEGINNING?

Summary: Project *PROVENIO* carried out by the National Museum Library and finished in the last year's end focused on research and cataloguing of the book provenance records and on cataloguing of previous book owners no matter whether persons, families or institutions. The main issues of the project are two certified methodologies: Methodology for Cataloguing of the Book Provenance Records and of the Book Owners and Model Methodology for Identification of Stolen Books with the Assistance of the Provenance Database for Police and Investigation Institutions, online database of the book owners *PROVENIO* and its visualisation on the background of the GoogleMaps, Czech and English book on the provenance collections in the National Museum Library Ex Libris... Ex Bibliotheca... and the exhibition Who Could It Have Belonged to? Books and Their People – Collectors and Enemies. The members of the project team plan its continuation focused on the castle libraries of the Czech Republic.

Key words: *PROVENIO*, book provenance, manuscripts, early and rare prints, history of libraries, privat libraries, certified methodology, database, exhibition.

PhDr. Richard Šípek, Ph.D. (*1978)

Od roku 2001 pracuje Richard Šípek v oddělení rukopisů a starých tisků Knihovny Národního muzea, v současné době jako jeho vedoucí. Zaměřuje se na dějiny knihoven, problematiku knižních proveniencí a dějiny čtení. Působí rovněž v Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK jako akademický pracovník.

PhDr. Jaroslava Kašparová, Ph.D. (*1952)

Kurátorka sbírky starých tisků oddělení rukopisů a starých tisků Knihovny Národního muzea. Zabývá se knižní kulturou románských a českých zemí 16.–20. století, výzkumem knižních proveniencí 16.–20. století a dějinami četby a čtenářskou recepcí daného období.